

Justitsministeriet

Kontor: Lovafdelingen
Sagsnr.: 2006-792-0323
Dok.: LOJ40666

Besvarelse af spørgsmål nr. 94 af 24. november 2006 fra Folketingets Retsudvalg.

Spørgsmål:

”Ministeren bedes kommentere henvendelsen af 19/11-06 fra Talsmandsgruppen Vridsløselille Statsfængsel vedrørende dagsorden til mødet med udvalget, der skulle have fundet sted 6/11-06, jf. REU alm. del - bilag 153.”

Svar:

Talsmandsgruppen har i henvendelsen til Retsudvalget redegjort for sine synspunkter i relation til forskellige afsoningsforhold m.v.

1. Talsmandsgruppen har bl.a. anført, at den ikke mener, at muligheden for at blive løsladt på prøve efter straffelovens § 40 a, når halvdelen af straffetiden er udstået, foreligger for langtidsindsatte.

Direktoratet for Kriminalforsorgen har hertil oplyst, at visse kategorier af dømte efter straffelovens § 40 a om tidlig prøveløsladelse ud over de i straffelovens § 38, stk. 2, nævnte tilfælde kan prøveløslades, når halvdelen af straffetiden, dog mindst 4 måneder, er udstået.

Efter straffelovens § 40 a, stk. 1, nr. 1, kan prøveløsladelse for det første finde sted, hvis den dømte har ydet en særlig indsats for ikke på ny at begå kriminalitet. En særlig indsats kan f.eks. bestå i, at den indsatte under fængselsopholdet gennemfører et relevant uddannelsesforløb eller deltager i afvænningsbehandling for et eventuelt stof- eller alkoholmisbrug.

Efter straffelovens § 40 a, stk. 1, nr. 2, kan prøveløsladelse for det andet finde sted i tilfælde, hvor den dømtes forhold samlet set taler for, at det er unødvendigt, at den pågældende afsoner resten af straffen i fængsel, hvis der i stedet fastsættes vilkår om samfundstjeneste.

Efter straffelovens § 40 a er det en betingelse for tidlig prøveløsladelse, at hensynet til retshåndhævelsen ikke skønnes at tale imod.

Ordningen med tidlig prøveløsladelse kan som udgangspunkt anvendes, uanset hvilken kriminalitet den indsatte er dømt for. Over for indsatte, der afsoner straffe for de groveste forbrydelser, bør der ifølge forarbejderne dog udvises meget betydelig varsomhed med at anvende adgangen til tidlig prøveløsladelse. For personer, der har begået grov kriminalitet med fare for personers liv eller helbred, eller som har deltaget i omfattende organiseret kriminalitet (f.eks. rockerkriminalitet), vil hensynet til retshåndhævelsen således normalt tale imod løsladelse efter § 40 a.

Da langtidsindsatte (indsatte der er idømt fængsel i 8 år eller derover) som altovervejende hovedregel er dømt for grove forbrydelser, bør der således som udgangspunkt udvises meget betydelig varsomhed med at anvende adgangen til tidlig løsladelse over for denne gruppe indsatte.

Det er en forudsætning for prøveløsladelse af langtidsindsatte, at de har gennemført et problemfrit udslusningsforløb. Ifølge praksis kan langtidsindsatte som altovervejende hovedregel ikke påbegynde et uledsaget udgangsforløb, før halvdelen af straffetiden er udstået. Der vil derfor som altovervejende hovedregel ikke kunne ske prøveløsladelse i medfør af straffelovens § 40 a af langtidsindsatte præcis på det tidspunkt, hvor halvdelen af straffen er udstået.

Det fremgår af forarbejderne til straffelovens § 40 a, at det ikke var hensigten at lempe betingelserne for udgang med henblik på, at indsatte med straffe på 8 år og derover skal kunne løslades ved halv tid.

Direktoratet for Kriminalforsorgen har oplyst, at det således ikke er muligt - som ønsket af talsmandsgruppen - at fremrykke udgangsforløbet eller at afkorte det ledsagede udgangsforløb for de langtidsindsatte, som kan komme i betragtning til en prøveløsladelse i medfør af straffelovens § 40 a. I de tilfælde, hvor det kan blive aktuelt at prøveløslade en langtidsindsat i medfør af denne bestemmelse, vil dette derfor først kunne ske lidt senere end efter halv tid, således at der bliver tid til at gennemføre og vurdere udslusningsforløbet.

Direktoratet for Kriminalforsorgen har i tilknytning hertil desuden oplyst, at 4 langtidsindsatte i perioden fra den 1. april 2004 til den 1. september 2005 (som er den seneste opgjorte periode) er blevet løsladt på prøve i medfør af straffelovens § 40 a. Løsladelserne skete henholdsvis ca. 16 måneder, 12 måneder, 5 måneder og 3 måneder før ordinær prøveløsladelse.

2. Talsmandsgruppen har endvidere anført, at de mange forskellige særafdelinger medfører, at der sker en forskelsbehandling af indsatte, og at mange indsatte søger til disse afdelinger alene for at opnå goderne herved. Talsmandsgruppen har ligeledes anført, at det er ”en direkte opfordring til de indsatte om at få et misbrug, og derved en bedre behandling i systemet”.

Direktoratet for Kriminalforsorgen har hertil anført, at der de seneste år er blevet etableret en lang række behandlingstilbud for indsatte i fængslerne. Det er sket bl.a. med henblik på at opfylde den behandlingsgaranti, som de indsatte er omfattet af for så vidt angår alkoholmisbrug, og som også vil gælde på narkobehandlingsområdet pr. 1. januar 2007, når den nye bestemmelse i straffuldbyrdelseslovens § 45 a forventes at træde i kraft.

Når en indsat efter en faglig vurdering skønnes egnet og motiveret til at indgå i et behandlingsforløb, kan den indsatte placeres på en behandlingsafdeling. Den indsatte skal herefter lægge en meget stor indsats i at følge den givne behandling og afholde sig fra misbrug. Der påhviler den indsatte mange pligter, og der stilles store krav om en aktiv indsats i forbindelse med behandlingen. Der er således ikke tale om ”belønningsafdelinger”, som talsmandsgruppen anfører.

For så vidt angår afdelingerne for negativt stærke indsatte var formålet med oprettelsen af disse at undgå, at enkelte indsatte fik så stærk negativ indflydelse på de medindsatte, at det i væsentlig grad forringede vilkårene for disse. Beslutningen om oprettelse af afdelingerne for negativt stærke indsatte blev truffet i forbindelse med det politiske forlig om finansloven 1999 for at forebygge ordens- og sikkerhedsmæssige problemer med visse indsatte.

For så vidt angår talsmandsgruppens forslag om at sikre behandling så tidligt som muligt, har Direktoratet for Kriminalforsorgen oplyst, at der netop med dette for øje etableres forbehandlingsprojekter i alle arresthuse. Dette giver mulighed for allerede inden dom at sætte ind over for et eventuelt misbrug.

Endelig skal det bemærkes, at etablering af et behandlingsfængsel ikke vil medføre, at stikprøvevis urinprøvetagning afskaffes. Dette er indført som led i regeringens beslutning om en skærpet indsats mod narkotikamisbrug i fængslerne, og en geografisk sammenlægning af behandlingsafdelingerne til et fængsel vil ikke medføre en ændring heraf.

Sammenfattende kan det siges, at de forskellige særafdelinger netop er indført for at give alle indsatte en så fornuftig og god afsoning som mulig og ikke for at give enkelte grupper af indsatte særbehandling.

3. Talsmandsgruppen har videre anført, at langtidsindsattes afsoningsforløb efter dommen bør ligge i faste rammer, således at man ved, hvornår man kan starte sit udgangsforløb, og hvornår man kan blive prøveløsladt. Talsmandsgruppen har i den forbindelse anført, at ændringen af udgangsreglerne er sket med tilbagevirkende kraft.

Direktoratet for Kriminalforsorgen har hertil oplyst, at der er fastlagt en nærmere praksis for langtidsindsattes udgangs- og afsoningsforløb.

Hvis der ikke antages at være konkret fare for misbrug, og retshåndhævelsen ikke taler herimod, vil et sædvanligt udgangsforløb efter direktoratets praksis og efter høring af politiet som udgangspunkt blive indledt med enkeltstående ledsagede udgange efter udståelse af en tredjedel af straffen, efterfulgt af ledsaget udgang hver anden måned. Henimod udståelsen af halvdelen af straffen er der en formodning for regelmæssig ledsaget udgang hver måned. Efter udståelsen af halvdelen af straffen er udgangspunktet – efter fornyet høring af politiet – månedlige uledsagede dagudgange i cirka tre måneder, hvorefter den indsatte gradvis overgår til almindelig weekendudgang, det vil sige weekendudgang hver tredje uge.

Afgørelsen om udgang træffes på baggrund af en samlet konkret og individuel vurdering af alle sagens momenter. Dette kan medføre, at ovennævnte praksis fraviges i enten formildende eller skærpende retning. Foreligger der imidlertid hverken formildende eller skærpende omstændigheder, følges som altovervejende hovedregel det ovennævnte udgangsforløb.

Ovenstående praksis trådte i kraft den 15. marts 2002. Der var tale om en skærpelse af praksis i forhold til den praksis, der var gældende før den 15. marts 2002.

Direktoratet for Kriminalforsorgen har oplyst, at langtidsindsatte, som den 15. marts 2002 opfyldte de tidligere gældende betingelser for udgang, og som var i gang med et udgangsforløb eller havde fået en berettiget forventning herom, følger den praksis, som var gældende før den 15. marts 2002. Langtidsindsatte, som den 15. marts 2002 hverken opfyldte de tidligere gældende betingelser for udgang eller havde fået en berettiget forventning om udgang, følger den praksis, som er gældende fra den 15. marts 2002.

Det er således ikke korrekt, når talsmandsgruppen har anført, at der blev indført udgangsregler med tilbagevirkende kraft.

Ifølge nugældende praksis kan langtidsindsatte som udgangspunkt overføres fra lukket til åbent fængsel, når den indsatte har gennemført én uledsaget dagudgang på tilfredsstillende vis, hvilket som hovedregel kan ske, når halvdelen af straffen er udstået. Tilladelse til frigang til uddannelse eller arbejde forudsætter som udgangspunkt, at den indsatte har afviklet et længerevarende uledsaget udgangsforløb, hvilket betyder, at den langtidsindsatte som udgangspunkt skal have afviklet uledsaget udgang i ca. 6 måneder.

Udstationering til f.eks. en af kriminalforsorgens pensioner tillades ifølge nugældende praksis som udgangspunkt først i den sidste del af afsoningen, hvilket typisk vil sige, når der resterer ca. 6 måneder til forventet prøveløsladelse.

Prøveløsladelse efter straffelovens § 38, stk. 1, når to tredjedele af straffen er udstået, betragtes som et regelmæssigt led i fuldbyrdelsen af fængselsstraffe på 3 måneder og derover. Dette gælder også for langtidsindsatte. Det forudsættes dog, at den dømtes forhold ikke gør løsladelsen utilrådelig, jf. straffelovens § 38, stk. 5. Dette betyder bl.a., at der ikke må foreligge en væsentlig risiko for recidiv til ikke bagatelagtig kriminalitet, som ikke formodes at kunne begrænses ved tilsyn og eventuelle særvilkår.

Det er endvidere en forudsætning for prøveløsladelse af langtidsindsatte, at de har gennemført et problemfrit udslusningsforløb, hvilket indebærer, at de som udgangspunkt skal have afviklet regelmæssig weekendudgang i en periode og eventuelt er blevet overført fra lukket til åbent fængsel eller blevet udstationeret til en af kriminalforsorgens pensioner, eventuelt kombineret med frigang til uddannelse eller arbejde.

Direktoratet for Kriminalforsorgen har oplyst, at det således ikke er korrekt, når talsmandsgruppen har anført, at der ikke findes et normalt udgangs- og afsoningsforløb for langtidsindsatte.

4. Talsmandsgruppen har endvidere rejst spørgsmålet om dømtes afvikling af gæld efter løsladelsen. Talsmandsgruppen har anført, at sådanne gældsbyrder modvirker muligheden for at leve en kriminalitetsfri tilværelse. Talsmandsgruppen har foreslået, at dette imødegås ved, at der inden løsladelsen etableres en ordning, der indebærer dels henstand eller afdragsvis betaling i en periode efter løsladelsen, dels hel eller delvis eftergivelse af gælden.

Direktoratet for Kriminalforsorgen har hertil oplyst, at ordninger med tilladelse til længerevarende henstand eller afdragsvis betaling samt hel eller delvis eftergivelse af gæld til det offentlige henhører under Restanceinddrivelsesmyndigheden under Skatteministeriet, hvorunder den statslige inddrivelse blev samlet med virkning fra den 1. november 2005.

Samlingen af den statslige inddrivelse under én myndighed havde flere formål. I denne sammenhæng skal det nævnes, at ét formål var at sikre borgeren mulighed for en samlet afvikling af den gæld, den pågældende har til det offentlige, uanset om denne oprindeligt består af flere gældsposter til forskellige fordringshavere. Et andet vigtigt formål var at sikre borgerne, at der foretages en ensartet vurdering dels af skyldneres betalingsevne, dels af det beløb, som skyldneren skal have til rådighed til sit eget og familiens underhold. Reglerne herom er fastsat således, at de er på linje med den vurdering, der foretages i sager om gældssanering.

Da talsmandsgruppen specifikt har berørt spørgsmålet om eftergivelse af skyldige sagsomkostninger, skal det for helhedens skyld nævnes, at der ikke kan ske egentlig eftergivelse af sagsomkostninger, hvorimod disse kan afskrives som uerholdelige. Restanceinddrivelsesmyndighedens afgørelser vedrørende tilladelse til henstand, afdragsvis betaling eller afskrivning af sagsomkost-

ninger kan påklages til Justitsministeriet, Direktoratet for Kriminalforsorgen, hvis størrelsen af det enkelte idømte eller vedtagne beløb er mere end 15.000 kr.

Efter direktoratets opfattelse sikrer disse rammer for den statslige inddrivelse de dømte tilstrækkelig mulighed for, at der i forbindelse med løsladelsen etableres en rimelig ordning for afvikling af den pågældendes gæld til det offentlige.

5. Talsmandsgruppen har endelig henvist til, at mulighederne for at dyrke fritidsaktiviteter i fængslet er meget dårlige på grund af utilstrækkelige og utidssvarende faciliteter. Talsmandsgruppen har i den forbindelse påpeget, at der bør bygges en ny sportshal i fængslet.

Direktoratet for Kriminalforsorgen har oplyst, at man tidligere flere gange har overvejet mulighederne for at forbedre fritidsfaciliteterne på Statsfængslet i Vridsløselille.

De oprindelige planer herfor omfattede bygning af en sportshal inden for ringmuren eller etablering af en hal uden for ringmuren i forbindelse med en tunnel under ringmuren. Disse projekter skønnedes at koste ca. 15-20 mio. kr.

Projektet inden for murene var imidlertid planlagt etableret på et område, hvor der i dag er blevet etableret værkstedsfaciliteter for at dække et presserende behov for at forbedre mulighederne for at beskæftige de indsatte. Det skønnes i dag ikke muligt at finde plads inden for ringmuren til byggeri af en sportshal.

Til projektet uden for ringmuren var der udset et græsområde ved øst-ringmuren. På dette område er der i 2005-2006 blevet opført et sikkerhedshegn som led i forbedringen af den fysiske sikkerhed i Statsfængslet i Vridsløselille.

Dette betyder, at det ikke længere vil være muligt at placere en sportshal på området. Herudover er det ikke muligt inden for Kriminalforsorgens økonomiske ramme at igangsætte et enkelt byggeri til 15-20 mio. kr.

Direktoratet for Kriminalforsorgen har imidlertid oplyst, at fængslet netop har påbegyndt opførelsen af en pavillon til erstatning for de træningslokaler, der hidtil har været placeret i lokaler over gymnastiksalen. Pavillonen forventes færdig i løbet af foråret 2007.

Direktoratet for Kriminalforsorgen har i øvrigt oplyst, at de 40 mio. kr., der er afsat på flerårssaf-talen for 2004-2007 til forbedring af den fysiske sikkerhed i Kriminalforsorgens institutioner, er anvendt på sikkerhedsprojekter i en række fængsler og arresthuse. Det er således kun en del af disse midler, der er blevet anvendt på sikkerhedsprojektet i Statsfængslet i Vridsløselille.

